# Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.01.2017, sp. zn. 6 Tdo 1739/2016, ECLI:CZ:NS:2017:6.TDO.1739.2016.1

**Číslo:** 48/2017

**Právní věta:** Předseda senátu soudu prvního stupně za podmínek uvedených v § 251 odst. 2 tr. ř. ustanoví obviněnému, který podal odvolání nesplňující náležitosti obsahu odvolání podle § 249 odst. 1 tr. ř., obhájce, a to za účelem jen odůvodnění odvolání anebo i obhajování v odvolacím řízení. Není-li v opatření o ustanovení obhájce jeho účel jasně a určitě vymezen, je nutno takovou neurčitost vykládat ve prospěch obviněného jako ustanovení obhájce jak za účelem odůvodnění odvolání, tak i obhajování v odvolacím řízení. Jestliže za takové situace odvolací soud nevyrozuměl obhájce obviněného o konání veřejného zasedání, ačkoliv ho vyrozumět měl, v důsledku čehož obhájce při veřejném zasedání nebyl přítomen, došlo k porušení práva na obhajobu, které naplňuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 24.01.2017

**Spisová značka:** 6 Tdo 1739/2016

**Číslo rozhodnutí:** 48

**Číslo sešitu:** 10

**Typ rozhodnutí:** Usnesení

**Hesla:** Důvod dovolání, že obviněný neměl obhájce, Přítomnost při soudních jednáních, Řízení o odvolání, Ustanovení obhájce

**Předpisy:** § 233 odst. 1 tr. ř.
§ 251 odst. 2 tr. ř.
§ 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech trestních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného J. K. zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 10 To 319/2016, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu Praha-východ pod sp. zn. 38 T 98/2015. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.*

**I.**

**Dosavadní průběh řízení**

1. Rozsudkem Okresního soudu Praha-východ ze dne 3. 3. 2016, sp. zn. 38 T 98/2015, byl obviněný J.

K. (dále jen „obviněný“) uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, jehož se dopustil způsobem blíže specifikovaným ve výroku rozsudku jmenovaného soudu.

2. Za tento trestný čin byl odsouzen podle § 274 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let. Současně mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v řízení všech druhů motorových vozidel v trvání dvaceti čtyř měsíců.

3. Odvolání obviněného bylo usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 10 To 319/2016, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

## II.
## Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti citovanému usnesení Krajského soudu v Praze podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. c), g), l) tr. ř.

5. Stran dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. namítl, že opatřením soudu prvního stupně mu byl odkazem na ustanovení § 39 a § 251 tr. ř ustanoven obhájce JUDr. O. K. s tím, že se jedná o případ nutné obhajoby. V uvedeném opatření však soud blíže nespecifikoval účel ani důvody ustanovení obhájce, takže není zřejmé, jestli mu byl obhájce ustanoven pouze za účelem odůvodnění odvolání, či také za účelem obhajování v celém odvolacím řízení, přičemž z dikce opatření se lze domnívat, že soud neměl v úmyslu dobu obhajoby jakkoliv omezovat, takže mohly vzniknout pochybnosti o jejím rozsahu. Takové pochybnosti však podle obviněného nemohou jít k jeho tíži, nýbrž musí být vykládány ve prospěch jeho práv. Odvolacímu soudu proto vytknul, že v rámci přípravy veřejného zasedání nevyrozuměl obhájce o jeho konání, takže toto se konalo bez jeho přítomnosti, čímž bylo porušeno mimo jiné i právo obviněného na obhajobu zakotvené např. v čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Dále poznamenal, že ačkoliv soud druhého stupně nevyrozuměl obhájce o konání veřejného zasedání, prostřednictvím datové schránky mu následně doručil písemné vyhotovení usnesení o zamítnutí odvolání obviněného, čímž dal najevo, že JUDr. O. K. stále považoval za jeho obhájce. V této souvislosti odcitoval část rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 11 Tdo 528/2014, o porušení práv obhajoby a shrnul, že shora poukázaným jednáním odvolacího soudu byl naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř., a to navzdory skutečnosti, že obhájce neměl pouze po určitou část řízení, neboť právě v této části řízení prováděly orgány činné v trestním řízení úkony směřující k vydání meritorního rozhodnutí napadeného dovoláním, čímž byl zároveň naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., jelikož přítomnost obhájce byla podle § 263 odst. 3 tr. ř. zásadní procesní podmínkou konání veřejného zasedání a následného vydání napadeného rozhodnutí.

6. V další části podaného dovolání rozvedl své výhrady vztažené k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Prvně namítl, že ze skutkové věty rozsudku soudu prvního stupně nelze usoudit, že byly naplněny znaky skutkové podstaty přečinu podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, neboť zde není uvedeno, že by se v době nehody nacházel ve stavu vylučujícím způsobilost. Soud měl v této souvislosti pouze konstatovat, že orientačními dechovými zkouškami mu byly naměřeny hodnoty 1,27 g/kg a 1,31 g/kg alkoholu v krvi, avšak tyto zkoušky byly provedeny více než hodinu po dopravní nehodě, takže se nejednalo o množství alkoholu v jeho krvi v době jízdy na motocyklu. Dále uvedl, že konstatování „právní věty“ rozsudku nalézacího soudu o naměřených hodnotách alkoholu v krvi obviněného není podpořeno žádnými dalšími skutečnostmi, které by osvědčovaly hladinu alkoholu v krvi v době nehody. V návaznosti na to poukázal na výpověď svědkyně I. S., podle níž bezprostředně po dopravní nehodě neprojevoval žádné známky požití, ani nebyl cítit zápach. Uzavřel proto, že soud dostatečně neprokázal, že jeho schopnost řídit motorové vozidlo byla v době jeho jízdy

snížena v takovém rozsahu, jaký předpokládá ustanovení § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, tedy že by byla naplněna objektivní stránka daného trestného činu.

7. Soudu prvního stupně dále vytknul, že ve vztahu k uvedenému trestnému činu se nezabýval jeho zaviněním, a ani ho neprokázal. Poukázal přitom na svou výpověď učiněnou v hlavním líčení, v rámci níž měl vypovědět, že alkoholické nápoje večer před samotnou dopravní nehodou požil, na základě čehož lze uzavřít, že věděl, že po jejich požití předcházejícího dne by mohl způsobem uvedeným v trestním zákoníku ohrozit tímto zákonem chráněný zájem, avšak bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že takové ohrožení nezpůsobí. Vyjádřil proto svůj názor, že z hlediska subjektivní stránky se mohlo jednat nanejvýš o vědomou nedbalost, a to i s ohledem na jeho přesvědčení, že po šesti pivech vypitých předchozí večer nebude hladina alkoholu v jeho krvi překračovat hranici, která by vylučovala jeho způsobilost řídit motorové vozidlo.

8. Posledně vyjádřil svůj nesouhlas s aplikací kvalifikované skutkové podstaty podle § 274 odst. 2 tr. ř. na jím spáchaný skutek. Odkázal přitom na shora uvedené výhrady, podle nichž nebyla naplněna subjektivní ani objektivní stránka základní skutkové podstaty daného trestného činu, k čemuž podotkl, že ve vztahu k odst. 2 předmětného ustanovení se orgány činné v trestním řízení nezabývaly skutečností, jestli dopravní nehoda byla způsobena v příčinné souvislosti s řízením dopravního prostředku obviněným v tvrzeném stavu vylučujícím způsobilost, který podle něho ostatně nebyl prokázán.

9. Na základě výše uvedených skutečností navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 10 To 319/2016, a rozsudek Okresního soudu Praha-východ ze dne 3. 3. 2016, sp. zn. 38 T 98/2015, a soudu prvního stupně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

10. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). S námitkou vztaženou k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. se ztotožnil s tím, že z opatření Okresního soudu Praha-východ ze dne 27. 5. 2016, č. j. 38 T 98/2015-131, skutečně nevyplývá, na jakou část řízení byl obhájce obviněnému ustanoven. Přisvědčil argumentaci, že taková nejistota nemůže jít k tíži obviněného, přičemž poukázal ještě na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 6 Tdo 825/2014, v obdobné věci a uzavřel, že jelikož odvolací soud v nyní souzené věci nesplnil svou povinnost vyrozumět obhájce obviněného o konání veřejného zasedání, a obviněný tak neměl v odvolacím řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl, je tím naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

11. K námitkám vztaženým k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se nevyjádřil, poněvadž takové vyjádření by bylo předčasné a v této fázi řízení by nemohlo mít žádný vliv na rozhodnutí dovolacího soudu, načež odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 11 Tdo 528/2014.

12. Ze shora uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadené usnesení odvolacího soudu zrušil, dále aby podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil veškerá rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby podle § 265l tr. ř. přikázal odvolacímu soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

## III.
## Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální

náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům.

14. Dovolání proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 10 To 319/2016, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. Obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném týmž zákonným ustanovením.

15. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze podřadit pod (uplatněný) důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

## IV.
## Důvodnost dovolání

16. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. spočívá v tom, že obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl. Zahrnuje jak případy, kdy obviněný obhájcem v řízení, kde jsou podmínky nutné obhajoby, vůbec formálně nedisponoval, tak i případy, kdy obhájce formálně měl, ale orgány činné v trestním řízení neplnily své zákonné povinnosti, podle kterých mají obhájci umožnit, aby svá práva a povinnosti plnil. Uvedený dovolací důvod však nenaplňuje jakékoliv porušení práva na obhajobu, resp. porušení citovaných ustanovení, ale naplňují jej pouze některé případy. Jestliže obviněný po určitou část řízení neměl obhájce, ačkoliv ho podle zákona mít měl, pak je tento dovolací důvod dán jen tehdy, pokud orgány činné v trestním řízení v této době skutečně prováděly úkony trestního řízení směřující k vydání meritorního rozhodnutí napadeného dovoláním (viz rozhodnutí publikované pod č. 48/2003 Sb. rozh. tr.).

17. Z obsahu předloženého spisového materiálu explicitně vyplývá, že obviněnému byl opatřením Okresního soudu Praha-východ ze dne 27. 5. 2016, č. j. 38 T 98/2015-131 (dále jen „opatření Okresního soudu Praha-východ“), ustanoven obhájce ex offo JUDr. O. K. (dále též „obhájce obviněného“) z důvodu, že šlo „o případ nutné obhajoby podle § 251 odst. 2 tr. ř.“, aniž by bylo blíže určeno, pro jaké konkrétní úkony byl tento obhájce ustanoven.

18. Z ustanovení § 251 odst. 2 tr. ř. se podává, že nemá-li obviněný, který podal odvolání nesplňující náležitosti obsahu odvolání podle § 249 odst. 1 tr. ř., obhájce, vyzve ho předseda senátu k odstranění vad ve lhůtě osmi dnů a poskytne mu k odstranění vad odvolání potřebné poučení. Nevedlo-li to k nápravě nebo vyžaduje-li to povaha projednávané věci, a obviněný si sám obhájce nezvolil, ustanoví mu ho za účelem jen odůvodnění odvolání anebo i obhajování v odvolacím řízení předseda senátu.

19. S ohledem na skutečnost, že z obsahu opatření Okresního soudu Praha-východ není patrno, zda byl obhájce obviněnému ustanoven jen za účelem odůvodnění odvolání anebo i za účelem obhajování v odvolacím řízení, nutno takové neurčité opatření vykládat ve prospěch obviněného, tj. jakožto ustanovení obhájce za účelem odůvodnění odvolání i za účelem obhajování v odvolacím řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 6 Tdo 825/2014).

20. Z předloženého spisového materiálu přitom dále plyne, že obhájce obviněného nebyl vyrozuměn o konání veřejného zasedání o odvolání před soudem druhého stupně, v důsledku čehož se tohoto veřejného zasedání neúčastnil. Naproti tomu soud prvního stupně následně obhájci obviněného doručil usnesení o zamítnutí odvolání prostřednictvím datové schránky (viz č. l. 150 p. v. spisu), přičemž i z takového počínání nalézacího soudu lze usuzovat, že tento považoval JUDr. O. K. za obhájce obviněného rovněž pro účely jeho obhajování v odvolacím řízení.

21. Se zřetelem k uvedeným skutečnostem tak nutno konstatovat, že postupem odvolacího soudu, který nevyrozuměl obhájce obviněného o konání veřejného zasedání, ačkoliv ho vyrozumět měl, neboť obhájce byl obviněnému ustanoven i za účelem jeho obhajování v odvolacím řízení ve smyslu § 251 odst. 2 tr. ř., bylo obhájci obviněného následně znemožněno účastnit se veřejného zasedání a poskytnout obviněnému náležitou obhajobu, čímž došlo k porušení práva obviněného na obhajobu, jež je zakotveno v § 2 odst. 13 tr. ř., jakož i v čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Přítomnost obhájce obviněného ve veřejném zasedání byla navíc zásadní procesní podmínkou pro jeho konání, jelikož odvolací soud ve veřejném zasedání rozhodoval o odvolání obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně a v tomto smyslu prováděl úkon trestního řízení směřující k vydání meritorního rozhodnutí napadeného dovoláním. Takovým porušením práva obviněného na obhajobu byl proto současně naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř.

22. Z výše rozvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 10 To 319/2016, a také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. soudu druhého stupně přikázal, aby věc při dodržení ustanovení garantujících právo obviněného na obhajobu v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Za splnění podmínek ustanovení § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. tak učinil v neveřejném zasedání.

23. Vzhledem k tomu, že odvolací řízení bude nutné z důvodu pochybení v procesním postupu předcházejícím vydání napadeného usnesení nutné provést znovu, Nejvyšší soud dále nezkoumal námitky obviněného podřazené pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., poněvadž v opačném případě by předjímal řešení otázek, které budou předmětem řízení před soudem druhého stupně (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2014, sp. zn. 11 Tdo 528/2014).